

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ГЕОФІЗИКИ ІМ. С.І. СУББОТІНА**

СХВАЛЕНО

Вченою радою Інституту геофізики
ім. С.І. Субботіна НАН України
«20» грудня_2021 р.
Протокол № 15

ЗАТВЕРДЖЕНО

Директор Інституту геофізики
ім. С.І. Субботіна НАНУ
В. Сітаросієнко Зітатій СТАРОСТЕНКО
«20» грудня_2021 р.

**ПОЛОЖЕННЯ
ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ**

в Інституті геофізики ім. С.І. Субботіна НАН України

КИЇВ 2021

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність (далі – Положення) в Інституті геофізики ім. С.І. Субботіна Національної академії наук України (далі – Інститут) закріплює норми та правила етичної поведінки та професійного спілкування між учасниками освітнього та наукового процесу в Інституті стосовно питань академічної доброчесності. Визначає принципи, цінності, норми, правила та умови дотримання академічної доброчесності, порядок перевірки та критерії оцінювання академічного плагіату, види порушень норм і правил академічної доброчесності, заходи їх попередження, виявлення та відповідальності за їх порушення, права учасників освітнього та наукового процесу, стосовно яких виявлено факт порушення академічної доброчесності.

1.2. Положення розроблено відповідно до Конституції України, Декларації прав людини, Законів України «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», Цивільного кодексу України, Етичного кодексу ученого України, Статуту Інституту, Правил внутрішнього розпорядку Інституту, Колективного договору та інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та внутрішньо-інститутських нормативних актів.

1.3. Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законами України «Про вищу освіту», іншими законодавчими та нормативно-правовими актами правил, якими мають керуватися учасники освітнього та наукового процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових досягнень і є складовою системи внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Інституті.

1.4. Суб'єктами академічної доброчесності є наукові, науково-педагогічні, інші працівники та здобувачі вищої освіти (аспіранти, докторанти) Інституту, а також працівники підприємств, які спільно з Інститутом проводять наукову, науково-технічну та інноваційну діяльність.

1.5. Система забезпечення академічної доброчесності є невід'ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти Інституту і містить:

1.5.1. Заходи, спрямовані на ознайомлення здобувачів освіти із поняттям і вимогами до виконання наукових робіт (проектів, статей та ін.);

1.5.2. Механізми виявлення порушень академічної доброчесності здобувачів освіти;

1.5.3. Порядок притягнення учасників освітнього процесу до академічної

відповідальності.

1.6. Норми та правила цього Положення є однаковими для всіх учасників освітнього та науково процесу Інституту.

2. Дотримання академічної доброчесності

2.1. Академічна доброчесність передбачає дотримання сукупності принципів і правил поведінки кожного учасника академічної спільноти, спрямованих на формування самостійної та відповідальної особистості, спроможної навчатися, викладати і здійснювати наукову діяльність, дотримуючись етичних та правових норм.

2.2. Наукові та науково-педагогічні працівники повинні дотримуватися академічної доброчесності, забезпечувати контроль за її дотримання здобувачами вищої освіти в освітньому процесі та науковій діяльності, уникати авторитарності та категоричності, погроз, примусу чи насильства, постійно дбати про культуру мовлення.

2.3. Здобувачі вищої освіти повинні дотримуватися норм і правил академічної доброчесності, самостійно виконувати навчальні завдання поточного та підсумкового контролю, за винятком випадків, коли такі завдання передбачають групову роботу. Надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерел інформації.

2.4. Усі учасники освітнього та наукового процесу мають бути ввічливими, тактовними, стриманими й коректними, дотримуватися норм етикету, зберігати самоконтроль і витримку, уникати конфліктів, проявів негативних емоційних реакцій та будь-яких дій, що ображають особистість, принижують її людську честь і гідність, не вживати ненормативної лексики, грубих і образливих висловів.

3. Відповідальність за порушення норм академічної доброчесності

3.1. Відповідно до частини 4 ст. 42 Закону України «Про освіту», основними видами порушень академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, обман, хабарництво, необ'єктивне оцінювання та академічне шахрайство.

Академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження, та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

Фабрикація – вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях.

Фальсифікація – свідома зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування.

Академічне хабарництво — надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів вищої освіти.

Академічне шахрайство – будь-які дії учасників освітнього процесу змістом яких є: посилення на джерела, які не використовувалися в роботі.

3.2. За порушення академічної доброчесності до наукових та науково-педагогічних працівників у встановленому порядку згідно законодавства можуть бути застосовані такі заходи відповідальності:

3.2.1. Відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

3.2.2. Позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

3.2.3. Відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;

3.2.4. Відмова щодо участі в конкурсі на зайняття вакантних посад.

3.3. За порушення академічної доброчесності до здобувачів вищої освіти в установленому порядку згідно законодавства можуть бути застосовані такі заходи відповідальності:

3.3.1. Повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

3.3.2. Анулювання результатів освітньої діяльності (залік, екзамен) з проведенням повторного її оцінювання;

3.3.3. Відрахування з аспірантури Інституту;

3.3.4. Позбавлення академічної стипендії.

3.4. Заходи відповідальності можуть бути застосовані одночасно.

4. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності

4.1. Перевірці на академічний плагіат підлягають:

4.1.1. Дисертаційні роботи і автореферати здобувачів ступеня доктора філософії та доктора наук;

4.1.2. Рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів з проведення заходів наукового, навчально-методичного, виховного спрямування (конференцій, семінарів, круглих столів);

4.1.3. Наукові, науково-методичні, навчально-методичні праці (підручники, навчальні посібники, курси лекцій), монографії, інші наукові роботи, методичні рекомендації, що потребують схвалення та рекомендації Вченої ради Інституту до видання.

4.2. У випадку виявлення порушення академічної доброчесності в перерахованих пунктах 4.1, під час поточного або підсумкового контролю чи атестації необхідно повідомити здобувача освіти про час, місце та процедуру встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення його до академічної відповідальності. Питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності розглядають викладач, який проводив поточний або підсумковий контроль, та завідувач відділу в присутності здобувача освіти, у разі проведення підсумкової атестації розгляд питання проводить екзаменаційна комісія.

4.3. Особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

4.3.1. Ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;

4.3.2. Особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

4.3.3. Знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до відповідальності;

4.3.4. Оскаржити рішення про притягнення до відповідальності за порушення норм академічної доброчесності.

4.4. Дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти при виконанні завдань поточного та підсумкового контролю певної навчальної дисципліни забезпечує викладач дисципліни.

4.5. Завідувач відділу контролює забезпечення дотримання академічної

добročесності здобувачами вищої освіти в освітньому процесі та науковій діяльності. Щорічна атестація здобувача затверджується вченою радою Інституту.

4.6. Дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти при виконанні наукових проєктів, написанні статей, тез та матеріалів конференцій забезпечує керівник, який керує науковою роботою.

4.7. Дотримання академічної доброчесності здобувача вищої освіти при написанні кваліфікаційних робіт і дисертацій забезпечують науковий керівник (консультант), рецензенти (опоненти) та вчений секретар Інституту, який відповідає за роботу з системою запобігання та виявлення академічного плагіату.

4.8. У випадку отримання від завідуючих відділів Інституту, керівників дисертаційних робіт, профільних фахівців інформації про наявність порушень у статті, тезах виступу на конференції або іншому науковому заході, конкурсній роботі чи будь-якій науковій чи навчальній праці здобувача освіти Голова Методичної групи з забезпечення освітньої складової підготовки докторів створює комісію, яка перевіряє таку інформацію.

4.9. Про виявлення обману або хабарництва повідомляється директору Інституту. У випадку, якщо порушення містить ознаки складу кримінального правопорушення, інформація передається до Національної поліції України.

5. Рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності

5.1. Рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності викладається у формі подання на ім'я директора Інституту.

5.2. Голова методичної групи з забезпечення освітньої складової підготовки докторів приймає рішення щодо притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності і готує подання та відповідний проєкт наказу на ім'я директора Інституту. У випадку коли голова методичної групи не може прийняти рішення щодо притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності, він передає справу до Методичної групи з забезпечення освітньої складової підготовки докторів, яка створює комісію з питань академічної доброчесності Інституту з відповідними супроводжувальними документами.

5.3. У випадку застосування відповідальності у формі повторного опрацювання навчального компонента освітньої програми викладач або екзаменаційна комісія у відомості обліку успішності (протокол) вносить відмітку «не допущено». Здобувачу освіти пропонується пройти повторний курс у наступному навчальному році.

5.4. Якщо порушення, яке передбачає відрахування, виявлено під час підсумкової атестації здобувача освіти, в протоколі екзаменаційної комісії вноситься позначка «не допущено».

5.5. Рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягання здобувача освіти до академічної відповідальності набуває чинності:

- якщо його було оскаржено в комісії з питань академічної доброчесності Інституту або у судовому порядку і в задоволенні апеляційної скарги (або позову) було відмовлено – з моменту ухвалення рішення комісії з питань академічної доброчесності Інституту (або з моменту набуття чинності рішення суду про відмову у задоволенні позову);

- якщо його не було оскаржено в комісії з питань академічної доброчесності Інституту або у судовому порядку – моменту закінчення строку апеляційного оскарження.

5.6. Рішення щодо встановлення фактів порушень академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності, які набрали чинності оприлюднюються у загальнодоступних джерелах (веб-сайт Інституту, дошка оголошень).

6. Оскарження рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності здобувача освіти

6.1. Оскаржити рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності здобувача освіти можна протягом трьох робочих днів з моменту повідомлення здобувачеві вищої освіти про рішення щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності.

6.2. Порядок подання апеляційної скарги:

6.2.1. Апеляція подається у письмовій формі на ім'я директора Інституту через канцелярію Інституту;

6.2.2. У скарзі необхідно зазначити: прізвище, ім'я по батькові; контактні дані; рішення відділу, що оскаржується; у чому полягає неправомірність рішення з обґрунтуванням і відповідним запереченням; клопотання особи, яка подала скаргу; перелік документів та інших матеріалів, що додаються до скарги;

6.2.3. Апеляційна скарга подається особою, яка її подає, або представником такої особи. До апеляційної скарги, поданої представником, має бути додана довіреність або інший документ, що посвідчує повноваження представника;

6.2.4. Апеляційну скаргу має бути розглянуто протягом трьох робочих днів від

дня подання;

6.2.5. Розгляд апеляційних скарг відбувається відкрито, у присутності здобувача освіти та (або) його представника. Відсутність здобувача освіти та (або) його представника, яких було повідомлено про час місце засідання, не може бути перешкодою розгляду апеляційної скарги;

6.2.6. Рішення комісії з питань академічної доброчесності Інституту ухвалюється за відсутності осіб, які не належать до складу комісії;

6.2.7. За результатами розгляду скарги комісія може ухвалити наступні рішення:

- задовольнити скаргу та скасувати рішення відділу (профільних науковців) про встановлення факту порушення та притягання до академічної відповідальності;
- змінити рішення про встановлення факту порушення та притягнення до академічної відповідальності;
- відмовити у задоволенні апеляційної скарги.

6.2.8. Рішення комісії з питань академічної доброчесності Інституту оформляється у вигляді протоколу засідання, який підписується головою комісії та секретарем, і набувають чинності з моменту їх ухвалення. У протоколі мають бути доводи, на підставі яких комісія ухвалила рішення. Копія протоколу надсилається здобувачу освіти або його представнику.

6.3. Оскарження рішення про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності у судовому порядку може відбуватися відповідно до вимог чинного процесуального законодавства України протягом трьох робочих днів з моменту повідомлення здобувача освіти про рішення щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення до академічної відповідальності.

7. Попередження академічної недоброчесності

7.1. В Інституті впроваджені просвітницькі функції академічної доброчесності, за допомогою яких стає можливим попередження випадків порушення принципів академічної доброчесності:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти науково-педагогічних, наукових принципів і співробітників із цим Положенням;
- інформування здобувачів вищої освіти та молодих вчених про неприпустимість порушення принципів академічної доброчесності та реалізація заходів щодо запобігання проявам академічної недоброчесності за участі Ради молодих вчених;
- посилення контролю завідувачів відділів, наукових керівників проєктів

членів екзаменаційних комісій щодо правильного оформлення посилань на джерела інформації;

- експертна оцінка та (або) технічна перевірка (за допомогою спеціалізованих програмних засобів) щодо ознак академічного плагіату в дослідженнях, підготовлених до захисту тощо;

- перевірка дисертаційних робіт на предмет академічного плагіату.

8. Прикінцеві положення

8.1. Положення про академічну доброчесність погоджується Головою Методичної групи з забезпечення освітньої складової підготовки докторів, головою ради молодих вчених Інституту, затверджується Вченою радою Інституту і набирає чинності з моменту затвердження його директором Інституту та оприлюднення на офіційному веб-сайті Інституту.

8.2. Учасники освітнього та наукового процесу повинні бути ознайомлені з цим Положенням після його затвердження та оприлюднення, а в подальшому - при прийомі на роботу та зарахуванні на навчання до аспірантури.

8.3. Наукові, науково-педагогічні, інші працівники Інституту та здобувачі вищої освіти повинні знати і дотримуватися норм цього Положення. Незнання цих норм не є підставою для їх невиконання.

8.4. Відповідальність за актуалізацію Положення та контроль за виконанням його вимог несуть посадові особи Інституту.

8.5. Зміни та доповнення до Положення розглядаються Методичною групою з забезпечення освітньої складової підготовки докторів, затверджуються Вченою радою Інституту й вводяться в дію наказом директора Інституту в установленому порядку.